

iubească teatrul pe care-l conduce? Ar fi neomenos să contrazicem asemenea legi ale naturii. Numai că omenie, în cazul de față, nu înseamnă doar alintare, atașament, dăruire totală, spirit de sacrificiu. Poate că unei mame i se mai iartă iubirea oarbă pentru un copil, oricum ar fi și orice ar face acest copil. În ciuda analogiei, unui director nu i se mai iartă același lucru.

Căci, ce se întâmplă? Discuțați cu directorii de teatru, surprindeți-i în colocviile lor cu proprii actori, citiți gazetele de perete cu evidențieri, participați la ședințe de producție: *fiecare* nou spectacol al teatrului e, inevitabil și indiscutabil, un *pas înainte*, un *succes*, dacă nu un *triumf*, față de cele anterioare; *fiecare* spectacol e *cel mai bun al stagiunii* (din București, din regiune, din regiunea istorică, din țară!); după *fiecare* premieră aproape, se vorbește de premiu de stat, pe care teatrul îl merită și-l va dobîndi, fără doar și poate... Entuziasmul acesta față de propriile realizări crește, crește și umflă întregul colectiv și-apoi se particularizează, se individualizează: *fiecare* rol interpretat e o *creație*, *fiecare* actor e un *geniu*, și așa mai departe. Nu zic că directorul e unicul care întreține această atmosferă de progresivă autosatisfacție, dar în orice caz e unul din promotorii ei cei mai activi, în timp ce ar trebui să fie persoana responsabilă cu *luciditatea* în teatru, unde se știe cât de ușor se aprind visurile de grandoare.

Fenomenul pe care l-am semnalat e aproape general: mai toți directorii își flatează instituția, lăsîndu-se astfel flateți ei înșiși. Le lipsește spiritul critic — criteriile riguroase — cu care izbutesc, totuși!, să aprecieze spectacolele celorlalte teatre. Astfel stînd lucrurile, e ușor de imaginat cit e de inoportun — pentru tine, critic de teatru — să încerci să demonstrezi că anume spectacol nu e chiar un succes, iar cutare actor n-a fost de-a dreptul genial! Între critica dramatică și teatru se lasă uneori oblonul de fier al impermeabilității, al non-receptivității, și de aici supărări, resentimente, neînțelegeri reciproce. Ce bine ar fi dacă, pe lângă alte multiple îndatoriri, directorii de teatru s-ar constitui în cei dintîi critici ai instituțiilor și colectivelor pe care le conduc! Ce serioasă contribuție la stabilirea unui climat de dreaptă ierarhizare a valorilor, de liberă și con-

structivă discuție a spectacolelor, de superioară comprehensiune reciprocă!

Directorul de teatru trebuie să înțeleagă că ascuțirea spiritului critic și în interiorul propriului colectiv e un factor important în asigurarea progresului și ascensiunii instituției. Și, printre atitea „succese”, „triumfuri”, „creații”, și altele „genialități”, să caute, hotărît și senin, grăunțele cu ade-vărat de artă, pe care cu *toată certitudinea* îl are și colectivul său...

Fl. P.

Theodor Kiriacoff-Suruceanu

Scenografia este o artă tină, mai ales la noi în țară. Istoria ei e scurtă, atît de scurtă încît în marile enciclopedii din secolul trecut nici nu-i cuprînsă. Pe tărîmul acestei arte, astăzi la mare cinste și cu rol de prim ordin, Theodor Kiriacoff-Suruceanu — de curînd și prea de timpuriu dispărut — a fost, la noi, unul dintre pionieri. Înaintea lui, cel puțin pe afișele Teatrului Național din Iași, nu figurase niciodată numele vreunui pictor decorator. El a dat grai artei mute a scenografiei și a început să transforme acum treizeci și ceva de ani, decorul care pînă atunci era un figurant aproape mereu același în toate spectacolele, într-un interpret care vorbea ochiului și inimii în aceeași măsură în care marii actori vorbesc urechilor și minții, înzestrînd plastica cu cuvînt, așa cum actorii mari înzestreză cu cuvîntul cu colorit și plasticitate. De aceea și-a cîștigat dreptul de a figura pe afiș alături de autori, de regizor și de interpreți.

În cariera lui, începută la Chișinău în anul 1925, pe cînd era încă profesor — cel mai tinăr profesor (avea 24 de ani) — la școala de Belle Arte, a făcut decorurile la peste trei sute de piese — antice, clasice, moderne, modernissime și contemporane — în toate stilurile și genurile, fără a copia niciodată pe alții și — ceea ce e și mai mult — fără a se copia nici pe sine însuși.

Cine poate cuprinde cu mintea cită fan-tezie cere elaborarea atîtor sute și sute de schițe (căci o piesă avea citeodată 15—18 tablouri, cum a fost cazul cu *Periferie* de Fr. Langer, cum a fost cazul cu *Rătăzii* de Lenormand etc.), numai acela își poate da

seama cît talent creator, ce bogată paletă, cît „ingegno” — cum spun italienii — trebuie să aibă scenograful care își impune să illustreze și să exprime plastic textul unei opere dramatice, cu dorința de a se achita de această sarcină, nu meșteșugărește ci artisticește.

Kiriacoff avea toate acestea. Și le avea din belșug. Atît de îmbelșugate erau apele fanteziei sale creatoare încît invadeau și alte cîmpuri: de la caricatura propriu-zisă la sculptura în lemn, de la iconografia neobizantină la pictura pentru copii și arta costumului. Lucra fresce murale și clișee în linoleum, decoruri din mucava și miniaturi dintr-un material de fabricație proprie. Fugind de orice manierism, dorind să se înnoiască de fiecare dată cînd se înfățișa publicului cu o premieră, folosea rînd pe rînd toate clapele claviaturii plastice și evolua cu mare ușurință de la infraroșu la ultraviolet. A știut să creeze atmosfera sumbră din *Puterea întunericului*, restrîngînd scena mare a „Naționalului” din Iași la o izbă din birne grele și groase, în care nota realistă era vădit în intenția artistului și a știut tot atît de bine să se ridice pînă la poezia feerică și să înalțe și mai sus scena imensă a operei din București, atingînd luceafărul cu munții pe care i-a făcut în finalul baletului *Călin*. Acolo — birne apăsătoare și grele din lemn, aici — vâl diafan purtat de vînturi, parcă pluteau în aer poalele Polymniei însăși.

Kiriacoff și-a purtat talentul nu numai de la Iași la București, ci și aici în Capitală: de la Teatrul de Operă și Balet la Teatrul C.F.R.—Giulești și de la Teatrul Armatei la Teatrul de Operetă, plus activitatea din provincie; mai mult: a dus faima scenografiei romînești și peste hotare: la Paris și la Praga, în Germania și în Bulgaria.

A fost un meșter al filmăcirilor de intenții dramatice. A fost un strălucit virtuoz al culorilor și liniilor. Cel mai autentic ilustra-

tor al popoului Creangă în ilustrarea căruia precum și în *Cătiheții de la Humulești* a profesorului Mironescu, montată la Iași, și-a dovedit legăturile sufletești și de singe cu poporul și totodată finul evocator al pitorescului extrem-oriental din *Cio-Cio-San*.

Spunea încă de acum douăzeci de ani: „Comandamentele pentru un pictor decorator sînt: ridicarea valorii artistice a spectacolului, creînd un cadru adecvat textului și scoaterea în evidență a liniilor esențiale ale lucrării dramatice printr-o prezentare nebănuită...”

Pe lîngă aceste comandamente, el a mai dovedit în ultimii ani prin fapte artistice, că mai cunoaște și altele: comandamentul de a promova o artă decorativă națională și comandamentul de a valorifica de pe scenă lucrări originale, servind totodată principiile artei realiste. Și Suruceanu ferăcit inspirat care a creat pe vremuri memorabilele decoruri pentru *Neamul Șoimăreștilor* de Mihail Sadoveanu, a ascultat cu drag de aceste comandamente și în afară de decorurile pentru *Înșirte mărgărite* de Victor Eftimiu, a creat atmosfera de incantație din *Călin*, *Harap alb* ș.a. ceea ce nu l-a împiedicat să redea cu un viguros realism culoarea locală în montări care își aveau locul de acțiune în celestul imperiu, la Honolulu, în Spania, în împărăția Soarelui Răsare, în *Azilul de noapte*, într-o mansardă a boemei pariziene, în somptuosul palat al ducelui din *Rigoletto* sau în iarmarocul din *Sorocinsk*.

Era un om dublat de o aleasă cultură, de o rafinată intuiție artistică și de un trudnic îndrăgostit de planșele scenei.

I. F.

Rectificare. În nr. 5 al revistei noastre la pagina 23, în articolul „Pretextul actualității”, numele a două personaje din piesa *Flacăra vie*: Șerban Mărgărit și prof. Răulescu au fost inversate. Facem cuvenita rectificare.